

PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

2.1 Algemeen

Volgens de BBV dient in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set financiële kengetallen opgenomen te worden. De bedoeling is dat deze kengetallen meer inzichtelijk maken over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om extra structurele of incidentele lasten op te kunnen vangen. Ze kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders, vanuit hun kaderstellende en controlerende rol, in hun

beoordeling van de financiële positie van de gemeente betrokken worden. De tabel met de financiële kengetallen en de toelichting daarop is in onderdeel 2.2 opgenomen.

Naast de kengetallen wordt in deze paragraaf in onderdeel 2.3 het risicoprofiel opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

2.2. Kengetallen

Kengetal	Jaarrekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Netto schuldquote	34%	63%	67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	30%	60%	64%
Solvabiliteitsratio	67%	57%	55%
Kengetal grondexploitatie	11%	10%	10%
Structurele exploitatieruimte	2%	-2%	-2%
Belastingcapaciteit	108%	110%	109%

In de bovenstaande tabel zijn de kengetallen samengevat weergegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de in de VNG uitgave "[Houdbare Gemeentefinanciën](#)" opgenomen normeringen. In deze uitgave wordt een beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente aanbevolen.

Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

Netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende

gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De vaste schulden van de gemeente nemen op begrotingsbasis vanaf 2018 toe als gevolg van het feit dat diverse (flinke) investeringen niet met eigen middelen kunnen worden gefinancierd maar met een aangetrokken geldlening. Deze toename van de vaste schuld (met name van 2017 naar 2018) resulteert in een stijging van de netto schuldquote.

Netto schuldquote						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Vaste schulden +	25.872.953	46.086.920	47.507.937	47.540.267	46.853.348	45.878.944
Netto vlottende schulden +	9.946.138	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Overlopende passiva +	3.429.667	1.860.000	2.260.000	2.160.000	2.560.000	2.560.000
Totaal FVA (art 36. onderdelen d, e en f) -	951.564	659.270	366.976	74.692	74.692	74.692
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -	7.409.283	1.225.559	861.297	1.187.119	791.905	589.772
Liquide middelen -	674.620	-	-	-	-	-
Overlopende activa -	2.975.519	2.000.000	2.200.000	2.200.000	2.000.000	2.200.000
Saldo =	27.237.772	50.062.091	52.339.663	52.238.455	52.546.750	51.574.480
Totaal Baten /	78.964.126	79.327.665	77.957.911	78.557.636	78.616.077	78.793.922
Netto schuldquote	34%	63%	67%	66%	67%	65%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Vaste schulden +	25.872.953	46.086.920	47.507.937	47.540.267	46.853.348	45.878.944
Netto vlottende schulden +	9.946.138	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Overlopende passiva +	3.429.667	1.860.000	2.260.000	2.160.000	2.560.000	2.560.000
Totaal FVA (art 36. onderdelen b, c, d, e en f) -	4.705.664	3.368.871	2.960.853	2.557.730	2.473.709	2.388.618
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -	7.409.283	1.225.559	861.297	1.187.119	791.905	589.772
Liquide middelen -	674.620	-	-	-	-	-
Overlopende activa -	2.975.519	2.000.000	2.200.000	2.200.000	2.000.000	2.200.000
Saldo =	23.483.672	47.352.490	49.745.786	49.755.417	50.147.733	49.260.554
Totaal Baten /	78.964.126	79.327.665	77.957.911	78.557.636	78.616.077	78.793.922
Netto schuldquote	30%	60%	64%	63%	64%	63%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het feit dat de reserves van de gemeente de afgelopen jaren flink zijn aangesproken, in combinatie met de stijging van het vreemd vermogen, heeft geleid tot een daling van de solvabiliteit.

Solvabiliteitsratio						
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Eigen vermogen +	87.230.167	76.269.978	72.238.293	69.224.011	65.839.955	63.821.597
Totaal vermogen /	131.129.711	134.353.871	132.080.252	128.984.008	125.343.632	122.423.917
	67%	57%	55%	54%	53%	52%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Dit percentage is de afgelopen jaren redelijk constant gebleken.

Grondexploitatie						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Overige MVA Gronden +	4.490.147	4.490.147	4.490.147	4.490.147	4.490.147	4.490.147
In Exploitatie Genomen gronden +	3.967.407	3.052.701	3.052.701	3.052.701	3.052.701	3.052.701
Totaal baten /	78.964.126	79.327.665	77.957.911	78.557.636	78.616.077	78.793.922
	11%	10%	10%	10%	10%	10%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting (OZB). Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Daarbij wordt het saldo van de structurele baten en lasten (inclusief structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves) gedeeld door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Structurele exploitatieruimte						
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal structurele lasten -	77.921.736	81.861.801	81.503.041	81.457.172	80.507.410	80.610.734
Totaal structurele baten +	76.968.944	78.435.926	77.897.911	78.497.636	78.556.077	78.733.922
Structurele toevoeging aan reserves -	1.706.096	630.962	414.235	415.921	415.187	414.454
Structurele onttrekkingen aan reserves +	4.615.710	2.828.461	2.474.106	2.464.689	2.399.243	2.296.812
Saldo =	1.956.822	-1.228.376	-1.545.259	-910.768	32.723	5.546
Totaal baten /	78.964.126	79.327.665	77.957.911	78.557.636	78.616.077	78.793.922
	2%	-2%	-2%	-1%	0%	0%

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of ruimte is voor nieuw beleid.

Belastingcapaciteit						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde +	274	275	311	311	311	311
Rioolheffing voor gezin +	286	286	265	270	275	280
Afvalstoffenheffing voor gezin +	223	229	227	227	227	227
Eventuele heffingskorting voor gezin -	-	-	-	-	-	-
Totaal woonlasten voor gezin =	783	790	803	808	813	818
Landelijk gem. woonlasten meerpers. t-1 /	723	715	740	740	740	740
	108%	110%	109%	109%	110%	111%

2.3 Risicoprofiel

In de door de gemeenteraad vastgesteld [Nota risicomanagement 2015](#) is omschreven hoe onze

gemeente omgaat met risico's, de bepaling van de weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen.

In overeenstemming met deze nota zijn de risico's in kaart gebracht. Daarbij zijn de onderscheiden risico's onderverdeeld in 4 risicocategorieën: strategische risico's, marktrisico's, schaderisico's en operationele risico's. Binnen het totaal van deze risico's zijn 13 risicosoorten onderscheiden. Deze bestaan elk uit 1 of meerdere dossiers.

Per dossier is het risico beoordeeld. Daarbij wordt de netto omvang van het risico ingeschat. Dit wordt gedaan door de kans, dat een risico zich ook daadwerkelijk gaat voordoen, te vermenigvuldigen met het gevolg van het risico.

Bij het inschatten van deze kans worden 3 categorieën gehanteerd, namelijk 25%, 50% en 75%. In enkele gevallen is de omvang bepaald door gedifferentieerde percentages te gebruiken, voor bepaalde aspecten die betrekking hebben op een risico. In de tabel is dit in de kolom kans aangegeven met G%.

Voor de bepaling van het gevolg van een risico wordt de omvang van de gevolgschade van een risico ingeschat. Indien er al bestaande maatregelen zijn, zoals een voorziening die is getroffen of een

verzekering die geldt, dan wordt hier rekening mee gehouden.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van het laatst vastgestelde risicoprofiel, opgenomen in het jaarverslag 2018, hebben zich enkele ontwikkelingen voor gedaan. De belangrijkste ontwikkelingen zijn (zie ook de tabel op de volgende pagina's) hieronder beschreven.

Nr. 3.3 Omgevingsdienst Twente

Er is discussie over de verdeling van de overheadkosten van de ODT. Mocht de overheadkosten van ODT verdeeld worden onder de ingebrachte formatie per deelnemende gemeente in plaats van het aantal inwoners dan zal dit leiden tot extra bedrag van € 74.302.

Nr. 7.1 dalende bouwleges

In 2019 verwachten we € 800.000 aan bouwleges. Hiervan zijn er inmiddels € 400.000 binnen. Echter vanwege o.a. Programma Aanpak Stikstof (PAS) is er een risico dat de inkomsten van bouwleges afneemt. Laatste maanden van 2019 verwachten we minimaal nog € 100.000 binnen te krijgen. Het overige bedrag van € 300.000 is onzeker.

Omvang risico's

De omvang van de gekwantificeerde risico's (exclusief grondexploitaties) wordt als volgt ingeschat:

Strategische risico's:	c.a.	€ 2.635.000
Marktrisico's:	c.a.	€ 1.257.500
Schade risico's:	c.a.	€ 62.500
<u>Operationele risico's:</u>	<u>c.a.</u>	<u>€ 800.000</u>
Totaal risico's:	c.a.	€ 4.755.000

De omvang van de gekwantificeerde risico's betreffende de gemeentelijke grondexploitaties bedraagt circa € 1.365.122.

Omvang weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit richten we ons op de stand van eind 2023, omdat op die manier rekening wordt gehouden met de onttrekkingen c.q. toevoegingen die in de meerjarenbegroting worden voorzien. Hierdoor ontstaat een zo reëel mogelijk beeld.

Het totaal van de weerstandscapaciteit is ultimo 2023 circa € 4,95 miljoen (Algemene reserve € 4,95 miljoen en Reserve majeure projecten € 0).

De reserve grondexploitaties heeft in de perspectiefnota een omvang van circa € 2,14 miljoen. In deze programmabegroting 2020 wordt als dekkingsmaatregel de reserve grondexploitatie afgeroomd met € 400.000. Deze reserve daalt hierdoor naar ca € 1,73 miljoen.

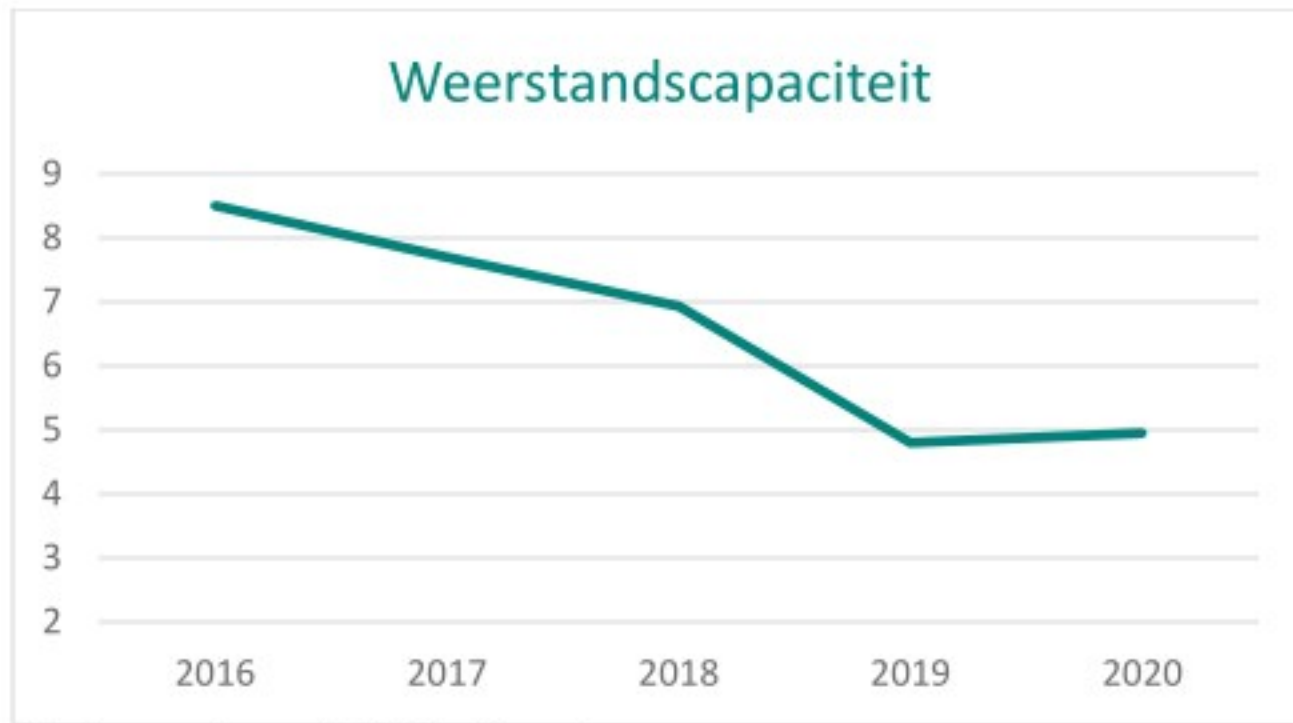
Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen algemeen komt uit op een ratio van 1,0 (€ 4,95 miljoen / € 4,76 miljoen). De ratio weerstandsvermogen grondexploitaties komt uit op een ratio van 1,3 (€ 1,73 / € 1,37 miljoen). De verwachte uitgaven in de komende jaren voor de vennootschapsbelasting hebben op de ratio slechts een marginale invloed.

Risicoprofiel

In de tabel op de volgende pagina is het risicoprofiel van de gemeente Hof van Twente weergegeven. De cursieve risico's vervallen. De bedragen tussen haakjes (in het blauw) betreffen de bedragen uit het jaarverslag 2018.

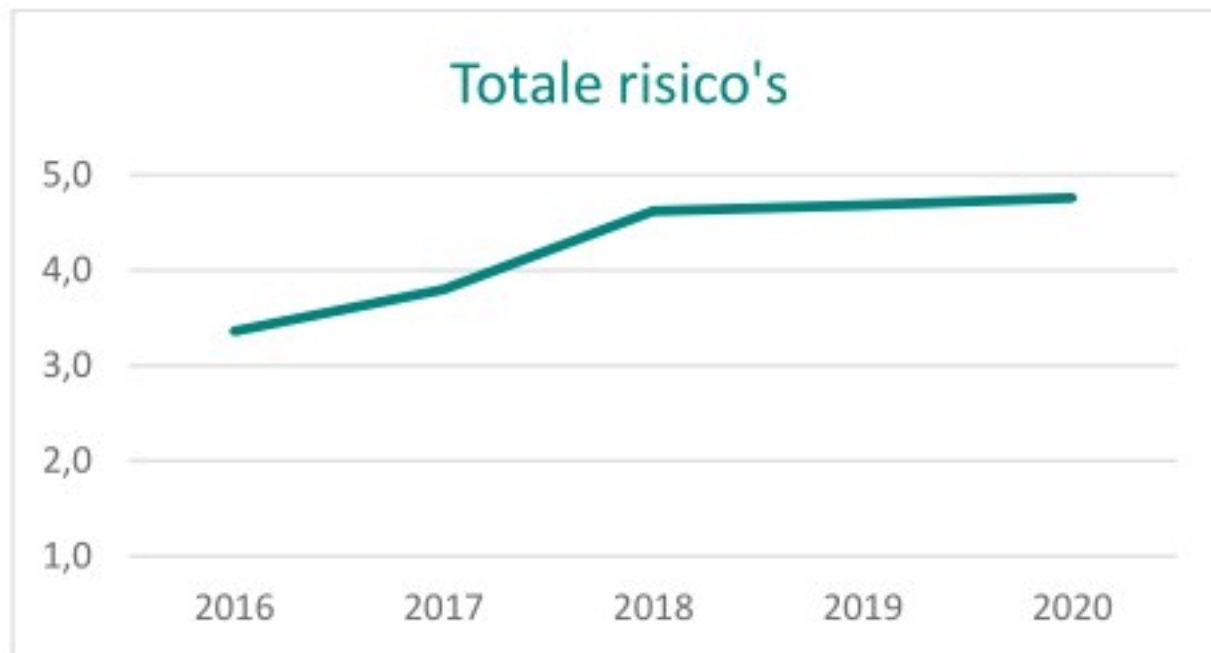

(Bedragen in euro's X 1 miljoen)

(Bedragen in euro's X 1 miljoen)

(Bedragen in euro's X 1 miljoen)

Strategische Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans (P)	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Toelichting
1	RIJKSBEZUINIGINGEN / NIEUWE WETGEVING	De uitkering uit het Gemeentefonds wordt beïnvloed door meerdere ontwikkelingen, o.a. door: 1.1 Kortingen op uitkering gemeentefonds 1.2 Herijking verdeelmaatstaven gemeentefonds 1.3 Kortingen op specifieke uitkeringen	50%	€ 705.000 (Jaarverslag 2018: € 690.000)	Mutaties uitkering Gemeentefonds worden meegenomen in budgetcyclus
2	BESTUURLIJKE DOELEN	2.1 Realisatie taakstellingen	G%	€ 660.000 (Jaarverslag 2018: € 660.000)	Vanaf 1 januari 2019 gelden er taakstellingen binnen het Sociaal Domein, waarvan nog niet zeker is of deze gehaald worden.
		2.2 Realisatie bestuurlijke projecten ¹	G%	€ 901.500 (Jaarverslag 2018: € 1.032.500)	
3	VERBONDEN PARTIJEN	3.1 Regio Twente	50%	€ 17.000 (Jaarverslag 2018: € 17.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.2 Veiligheidsregio Twente	50%	€ 24.000 (Jaarverslag 2018: € 24.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.3 Omgevingsdienst Twente	50%	€ 37.000 (Nieuw)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.4 Zenkeldamshoek	25%	€ 118.000 (Jaarverslag 2018: € 118.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.5 Overige aandeelhouderschappen	25%	€ 172.500 (Jaarverslag 2018: € 165.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
4	KRIMP	4.1 Op de lange termijn zal het voorzieningen/ accommodatie niveau onder druk komen te staan	p.m.	p.m.	Continu beleid evalueren en bijstellen.
Subtotaal Strategische risico's				€ 2.635.000	

¹ Op basis van de projectrapportages van de bestuurlijke projecten wordt een inschatting gemaakt van de netto omvang van de risico's.

Marktrisico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Toelichting
5	GROND-EXPLOITATIES	5.1 MvA (voorheen NIEGG)	G%	€ 1.171.584 (Jaarverslag 2018: €1.171.584)	Zie paragraaf grondbeleid en perspectiefnota
		5.2 Gronden in exploitatie	G%	€ 193.538 (Jaarverslag 2018: € 353.984)	
Totaal risico's grondexploitaties				€ 1.365.122	
6	RENTE/ TREASURY	6.1 Beleggingen/ uitzetting/aantrekken gelden.	25%	€ 75.000 (Jaarverslag 2018: € 50.000)	Gemeente loopt risico op ontwikkelingen markttrente over bedrag financieringsbehoefte.
		6.2 Verstrekte leningen aan verenigingen en stichtingen.	25%	€ 57.500 (Jaarverslag 2018: € 60.000)	Periodiek evalueren
		6.3 Gegarandeerde leningen.	25%	€ 162.500 (Jaarverslag 2018: € 102.500)	Periodiek evalueren
7	ECONOMISCHE RECESSIE	7.1 Dalende inkomsten bouwleges.	50%	€ 150.000 (Jaarverslag 2018: € 2.500)	Sturen op opbrengsten
8	OPENEINDE REGELINGEN	8.1 Participatiewet (uitkeringen levensonderhoud).	25%	€ 146.250 (Jaarverslag 2018: € 155.000)	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.
		8.2 Participatiebudget, onderdeel: - reïntegratiekosten - Wsw	50%	€ 500.000 (Jaarverslag 2018: €500.000)	Geen wijziging in het theoretische uitgangspunt dat er een risico is van volumegroei.
		8.3 WMO			
		8.4 Jeugdwet			
		8.5 Bijzondere bijstand: Risico door volumegroei	50%	€ 50.000 (Jaarverslag 2018: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv stimuleringsmaatregelen om het niet-gebruik van regelingen tegen te gaan
		8.6 Toename gebruik minimabeleid	50%	€ 50.000 (Jaarverslag 2018: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv stimuleringsmaatregelen om het niet-gebruik van regelingen tegen te gaan
		8.7 Stijging kosten BijstandsBesluit Zelfstandigen	50%	€ 25.000 (Jaarverslag 2018: €25.000)	
		8.8 Stijging opvang statushouders.	25%	€ 25.000 (Jaarverslag 2018: € 25.000)	Daling van aantal statushouders in 2019 en hogere kosten voor opvang, betekent per saldo dat risico ongewijzigd blijft.
		8.9 Leerlingenvervoer.	25%	€ 11.250 (Jaarverslag 2018: € 11.250)	
		8.10 Toename aantal lijkbezorgingen van gemeentewege	50%	€ 5.000 (Jaarverslag 2018: €5.000)	
Subtotaal marktrisico's (exclusief grondexploitaties)				€ 1.257.500	

Schade Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Maatregelen
9	ASBEST-VERONTREINIGING	9.1 Sanering bodemverontreiniging	Nb	Uit ervaringen van de afgelopen 8 jaar blijken de gemeentelijke lasten van onverwachte saneringen/uitvoering asbestconvenanten binnen het beschikbare budget te blijven.	Projectbudget
10	FRAUDE		Nb	Risico en omvang worden laag ingeschat.	Hiervoor is een verzekering ingesteld.
11	EIGENDOM	11.1 Brand-, storm-, fraude- en diefstal	Nb	Risico en omvang worden laag ingeschat i.v.m. dekking door verzekeringen.	<ul style="list-style-type: none"> - Verzekeringen - Hufterproof investeren - Watermanagement - Meerderjarige onderhoudsplannen
12	CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN/AANSPRAKELIJKHEIDSTELLINGEN	12. 1 Aansprakelijkheidstellingen/nadeelcompensatie	G%	€ 62.500 (Jaarverslag 2018: € 72.500)	Voor veel situaties zijn we verzekerd. Voor situaties waarvoor we niet verzekerd zijn wordt een bedrag opgenomen.
Subtotaal schade risico's				€ 62.500	

Operationele Risico's						
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans %	Netto omvang risico (P x G) minus getroffen financiële maatregel	Maatregelen	
13	BEDRIJFSVOERING	13.1 Rechtmatigheid legesheffing		€ 550.000 (Jaarverslag 2018: € 550.000)	<ul style="list-style-type: none"> - Interne controle/ VIC/ - Functiescheiding - Procesbeschrijvingen. 	
		13.2 Debiteurenbeheer				
		13.3 Verplichte betaling dwangsommen bij niet tijdig beslissen.				
		13.4 Oninbare vorderingen				
		13.5 Vergoedingen bijzondere begraafplaatsen				
		13.6 Stroomuitval, storing, hacken computersysteem				<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn inmiddels middelen gereserveerd voor structurele oplossing van het risico stroomuitval en storing. - Beveiliging van website en versleuteling bij versturen van vertrouwelijke gegevens
		13.7 Wegvallen medewerkers op kwetsbare posities				<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken taakoverdracht - formaliseren vervangingsmaatregelen - Interne controle/ VIC/ functiescheiding - Procesbeschrijvingen - Regionale samenwerking
		13.8 fouten				<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks doorrekenen prijzen in tarieven leges - Periodieke rapportage - Budgetbeheer - Mobiliteitsbeleid - Voordelen gezamenlijk inkopen
		13.9 Toename loonkosten (Fuwa, premiestijging)				<ul style="list-style-type: none"> - VCA certificering - Opleiding agressie en geweld - RIE - Aanpassing werkplekken aan Arbo-eisen
		13.10 Stijging kosten door marktontwikkelingen				Horizontaal toezicht
		13.11 Langdurige uitval ziekte (door o.a. Agressie burgers, werkdruk, niet optimale werkplek) en uitstroom				Opgevangen met reserves (o.a. reserve transities)
		13.12 Niet afdragen van belasting waar dat wel had moeten (Loonheffing, BTW)				Contracten lopen nog enkele jaren. Continu contact met huurders.
		13.13 Extra personeel door o.a. herindicaties				Afhankelijk van besluitvorming
		13.14 Beëindiging huurcontracten gemeentehuis en niet opnieuw kunnen verhuren.				Jaarlijkse vaststelling Programma Informatieveiligheid & Privacy
		13.15 Risico Niet Actief Beveiligde Overwegen				
		13.16 Boetes/schadeclaims Algemene Verordening Gegevensbescherming (AGV)	25%	€ 250.000 (Jaarverslag 2018: € 250.000)		
Subtotaal operationele risico's (vast bedrag)				€ 800.000		

bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	Rek. 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stand per 1 januari	10.477	8.485	7.355	6.802	5.928	4.937
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	-1.993	-1.129	-553	-875	-991	9
Stand per 31 december	8.485	7.355	6.802	5.928	4.937	4.946
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	4.615	4.755	4.755	4.755	4.755	4.755
Nader te besteden	3.870	2.600	2.047	1.173	182	191

bedragen x € 1.000

Reserve Majeure Projecten	Rek. 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stand per 1 januari	3.612	-842	68	58	53	53
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	-4.454	910	-10	-5	0	0
Stand per 31 december	-842	68	58	53	53	53

bedragen x € 1.000

Reserve Grondexploitatie	Rek. 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stand per 1 januari	2.658	2.599	2.143	1.732	1.721	1.710
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	-60	-456	-411	-11	-11	-11
Stand per 31 december	2.599	2.143	1.732	1.721	1.710	1.699
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	1.526	1.365	1.365	1.365	1.365	1.365
Nader te besteden	1.073	778	367	356	345	334